

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10**MÔN: NGỮ VĂN – HÀ NỘI NĂM 2022****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM**

Phần I (6.5 điểm) Trong những ngày tháng cuối đời, nhà thơ Thanh Hải vẫn thiết tha đón nhận vẻ đẹp của cuộc sống:

“Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng.”

(Trích *Mùa xuân nho nhỏ*, Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2021)

1. Mùa xuân nho nhỏ được sáng tác theo thể thơ nào? Ghi lại mạch cảm xúc của bài thơ.
2. Nêu giá trị gợi hình, gợi cảm của hình ảnh “giọt long lanh rơi” trong hai dòng thơ trên.
3. Kể tên một văn bản khác trong chương trình Ngữ văn cấp Trung học cơ sở cũng viết về mùa xuân, ghi rõ tên tác giả.
4. Từ những ấn tượng về mùa xuân thiên nhiên, nhà thơ bộc lộ tiếng lòng nào nức.

“Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy trên lưng

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Tất cả như hối hả

Tất cả như xôn xao...

Em hãy viết một đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận tổng hợp - phân tích - tổng hợp làm rõ vẻ đẹp mùa xuân đất nước và cảm xúc của tác giả ở khổ thơ trên, trong đó có sử dụng câu bị động và phép thế để liên kết (gạch dưới, chú thích rõ một câu bị động và từ ngữ dùng làm phép thế).

Phần II (3,5 điểm) Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

“Có một gương mặt đẹp soi vào gương quả là hạnh phúc. Nhưng hạnh phúc càng trọn vẹn hơn nếu có một tâm hồn đẹp để mỗi khi soi vào tấm gương lương tâm sâu thẳm mà lòng không hổ thẹn.”

(Theo Băng Sơn, Tám gương, Ngữ văn 7, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam, 2021)

1. Gọi tên và chỉ rõ một phép liên kết ở đoạn trích trên. Trong cụm từ “tám gương lương tâm”, người viết sử dụng biện pháp tu từ nào?
2. Theo tác giả, những điều gì giúp con người cảm thấy hạnh phúc?
3. Từ đoạn trích trên, kết hợp với những hiểu biết xã hội, em hãy trình bày suy nghĩ của mình (khoảng 2/3 trang giấy thi) về vấn đề: Sự cần thiết của việc nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn.

ĐÁP ÁN:

Câu 1:

Mùa xuân nho nhỏ được sáng tác theo thể thơ nào? Ghi lại mạch cảm xúc của bài thơ.

Phương pháp: Căn cứ bài Mùa xuân nho nhỏ

Cách giải:

- Thể thơ của tác phẩm Mùa xuân nho nhỏ: 5 chữ.
- Mạch cảm xúc: Bài thơ mở đầu bằng vẻ đẹp, sức sống của mùa xuân thiên nhiên. Tiếp đó là cảm xúc của tác giả về mùa xuân của đất nước. Sau đó là những ước nguyện chân thành, tha thiết của tác giả và cuối cùng là lời ngợi ca quê hương đất nước.

Câu 2:

Nêu giá trị gợi hình, gợi cảm của hình ảnh “giọt long lanh rơi” trong hai dòng thơ trên.

Phương pháp: Căn cứ hình ảnh, phân tích.

Cách giải:

Giá trị gợi hình, gợi cảm của hình ảnh “giọt long lanh rơi” là: Tác giả đã sử dụng nghệ thuật ẩn dụ chuyển đổi cảm giác: có thể là giọt mưa xuân long lanh, có thể là âm thanh tiếng chim đang rớt giữa đất trời. Ta không chỉ nghe thấy mà còn nhìn thấy cả giọt âm thanh trong vắt. Qua hình ảnh thơ không chỉ cho ta thấy thiên nhiên đẹp đẽ, trong trẻo mà còn thấy tâm hồn nhạy cảm, tinh tế của nhà thơ.

Câu 3:

Kể tên một văn bản khác trong chương trình Ngữ văn cấp Trung học cơ sở cũng viết về mùa xuân, ghi rõ tên tác giả

Phương pháp: Căn cứ các văn bản đã học.

Cách giải:

- Tác phẩm viết về mùa xuân: Cảnh ngày xuân (Trích Truyện Kiều), tác giả Nguyễn Du; Mùa xuân của tôi – Vũ Bằng.

Câu 4:

Từ những ấn tượng về mùa xuân thiên nhiên, nhà thơ bộc lộ tiếng lòng náo nức.

“Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy trên lưng

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Tất cả như hối hả

Tất cả như xô xao...

Em hãy viết một đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận tổng hợp - phân tích - tổng hợp làm rõ vẻ đẹp mùa xuân đất nước và cảm xúc của tác giả ở khổ thơ trên, trong đó có sử dụng câu bị động và phép thế để liên kết (gạch dưới, chú thích rõ một câu bị động và từ ngữ dùng làm phép thế).

Phương pháp: Phân tích, tổng hợp.

Cách giải:

* **Yêu cầu hình thức:** Viết đoạn văn lập luận tổng – phân – hợp khoảng 12 câu, có sử dụng một câu bị động và một phép liên kết câu. Không mắc các lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu.

* **Yêu cầu nội dung:** Đoạn văn cần đảm bảo các nội dung sau:

1. Giới thiệu chung:

+ Giới thiệu tác giả Thanh Hải, tác phẩm mùa xuân nho nhỏ.

+ Giới thiệu nội dung nghị luận: vẻ đẹp mùa xuân đất nước và cảm xúc tác giả trong khổ thơ thứ 2.

2. Cảm nhận về vẻ đẹp mùa xuân đất nước và cảm xúc tác giả

- Nhà thơ khám phá, ca ngợi vẻ đẹp của mùa xuân đất nước:

“Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy trên lưng

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Tất cả như hồi hã

Tất cả như xuân xao”

+ Hệ thống điệp từ “mùa xuân”, “lộc”: gợi quang cảnh mùa xuân tươi đẹp, tràn đầy sức sống của chồi non lộc biếc; gợi ra những thành quả trong công cuộc xây dựng đất nước.

+ Hình ảnh “người cầm súng” “người ra đồng”: được liệt kê để vẽ lên hình ảnh đất nước tung bừng, nhộn nhịp với hàng vạn con người đang góp sức mình cho mùa xuân của dân tộc.

+ Hình ảnh “người cầm súng”: phản ánh hiện thực gian khổ của chiến tranh. Hình ảnh lộc trên lưng vừa là hình ảnh cành lá ngụy trang vừa là mùa xuân mà họ mang lại cho đất nước.

+ Hình ảnh “người ra đồng”: không khí lao động ở hậu phương. “Lộc trải dài nương mạ”: mang đến những cánh đồng xanh tươi, những vụ mùa no ấm, mang lại sự sống.

+ Điệp từ “tất cả” + lặp cấu trúc ngữ pháp + các từ láy “hồi hã” “xôn xao” diễn tả nhịp sống sôi động, tung bừng, tràn đầy niềm vui, hạnh phúc.

- Cảm xúc của nhà thơ: Giọng thơ vừa tha thiết, sôi nổi, vừa trang trọng đã gói trọn niềm yêu mến, tự hào, tin tưởng của nhà thơ về đất nước.

3. Tổng kết: Khái quát, tổng kết vấn đề.

II. PHẦN II:

Câu 1:

Gọi tên và chỉ rõ một phép liên kết ở đoạn trích trên. Trong cụm từ “tám gương lương tâm”, người viết sử dụng biện pháp tu từ nào?

Phương pháp: Căn cứ bài Liên kết câu.

Cách giải:

- Học sinh có thể chỉ 1 trong 2 phép liên kết sau:

+ Phép nối: Nhưng.

+ Phép lặp: hạnh phúc, gương, soi.

- Trong cụm từ “tám gương lương tâm” người viết sử dụng biện pháp tu từ ẩn dụ.

Câu 2:

Theo tác giả, những điều gì giúp con người cảm thấy hạnh phúc?

Phương pháp: Căn cứ bài đọc hiểu, tìm ý.

Cách giải:

Điều khiến con người cảm thấy hạnh phúc là:

- Có một gương mặt đẹp soi vào gương.
- Có một tâm hồn đẹp để mỗi khi soi vào tấm gương lương tâm sâu thẳm mà lòng không hổ thẹn.

Câu 3:

Từ đoạn trích trên, kết hợp với những hiểu biết xã hội, em hãy trình bày suy nghĩ của mình (khoảng 2/3 trang giấy thi) về vấn đề: Sự cần thiết của việc nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn.

Phương pháp: Phân tích, lí giải, tổng hợp.

Cách giải:

* **Yêu cầu hình thức:** Viết đúng một đoạn văn/bài văn khoảng 2/3 trang giấy thi. Không mắc các lỗi chính tả, dùng từ đặt câu.

* **Yêu cầu về nội dung:**

- Xác định đúng yêu cầu nghị luận: Sự cần thiết của việc nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn.
- Giải thích: Vẻ đẹp tâm hồn là những giá trị ẩn sâu trong mỗi con người, là nét đẹp của phẩm chất con người.
- Vì sao cần phải nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn:
 - + Nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn sẽ giúp con người biết lắng nghe, quan sát, không ngừng học hỏi. Từ đó tích lũy thêm nhiều kiến thức.
 - + Trong quá trình vun đắp tâm hồn con người sẽ ngày càng trưởng thành, nhân nại, kiên trì.
 - + Vun đắp vẻ đẹp tâm hồn giúp con người cảm nhận được những giá trị tích cực của cuộc sống, tạo thêm nhiều mối quan hệ tốt đẹp. Từ đó, cuộc sống con người trở nên có ý nghĩa hơn.
 - + Khi có một tâm hồn đẹp đồng nghĩa với việc con người có lối sống đẹp từ đó góp phần tạo nên xã hội tích cực.
- Bài học mở rộng:
 - + Phê phán những người chỉ đề cao vẻ đẹp hình thức mà không trân trọng vẻ đẹp tâm hồn, những người sống ích kỉ, giả tạo, vô cảm.
 - + Con người cần học cách nuôi dưỡng, vun đắp cho tâm hồn mình.